

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Tractatus Exegeticus Ad Librum III. Decretalium Gregorii
IX. Contractus in specie secundum rubricarum ordinem
exponens**

Scharz, Oddo

Salisburgi, 1738

§. VII. Quis in Controversiis feudalibus Judex competens sit?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-63816](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-63816)

§. VII.

Quis in Controversiis feudalibus Judex competens sit?

SUMMARI A.

92. *Judex competens, si lis vertatur super proprietate feudi inter duos Vasallos, est dominus senior feudi.* 93. *Cui etiam cognitio debetur in causis feudalibus, tametsi is sit Laicus, & persona Vasalli Clericus, aut Ecclesia.* 94. *In lite, que vertitur inter dominum, & Vasallum, judicandi Provincia defertur paribus Curie.* 95. *Si lis est domino, vel Vasallo cum extraneo, de simili causa cognoscere partes judicis ordinarii erunt.* 96. *Quis Judex competens, si super possessione feudi litigetur.*

UT constet, quis in causis feudalibus dijudicandis Judex competens sit, ad personas, inter quas lis vertitur, reflectendum est. Potest enim lis esse vel inter duos Vasallos, vel inter dominum & Vasallum, vel inter Vasallum, & extraneum, vel denique inter dominum, & extraneum.

92. Dico I. Si inter duos Con-Vasallos lis vertatur super proprietate feudi, Judex competens est dominus *directus*, à quo uterque Vasallus feudum recognoscit. Textus est in *tit. 55. §. insuper feud. 2.* ubi Imperator Fridericus ita decernit: *Præterea, si inter duos (pluresve) Vasallos de feudo sit Controversia, domini cognitio, & per eum Controversia terminetur.* Quòd si dominus *directus* suspectus sit, fortè, quod alterutri litigantium de *evictione* teneatur, sicque causa ipsius propria, & interesse vertatur, non ipse, sed *pares Curie* (per quos intelligimus Vasallos, quorum res feudales unius domini territorio, & Curie, sive domui *Dominicali*, ut vocant; subsunt, v. g. Vasalli in territorio Austriae *pares Curie* sunt ejusdem territorii Austriaci) causam controversam cognoscunt. Si dominus *pares Curie*

nullos habeat, ad judicem ordinarium, vel arbitrum Vasalli confugient. *tit. 15. princ. & tit. 34. princ. feud. 2.* Vultejus *lib. 2. cap. 2.* Clarus *§. Feudum. q. 39.*

Dico II. Dominus *directus Laicus* est quoque Judex competens in causis feudalibus respectu Vasalli Clerici, vel Ecclesie. Ita perspicuè decisum est in *cap. 6. & 7. de foro compet. DD. uno ore, & calamo.* Ratio est, quod, tametsi Clerici aliàs à foro Laico Jure Divino exempti sint, ut probatum dedimus ad *tit. de foro compet. §. 7.* in causis tamen *feudalibus* vel ideo jurisdictionem judicis Laici recognoscunt, quod hæc fluat ex dominio *directo*, & in eo quasi intrinsecè irradicata sit. Sicut ergo absurdum non est, ut Clericus, vel Ecclesia Laico, tanquam feudi Seniori fidelitatis Sacramento se obstringat, ita quoque absonum haud est, si mota sibi à Con-Vasallo super re feudali Controversia eandem à domino *directo* cognosci, & dirimi patiatur. Additur secunda ratio, quod non conveniat, ut domini *directi* vis & efficacia tollatur, aut diminuatur, ex eo, quod persona feudataria sit *Ecclesiastica*. Additur tertia ratio, quod hæc subjectio Cle-

Clerici respectu iudicis Laici non veniat immediatè ex lege laica, à cuius vi *coactiva*, & *directiva* Jure Divino Clericos exemptos dicimus, sed ex conventionem, qua se Clericus ad observandum, quod de moribus feudorum obtinet, ultroneè obligat. Pignatellus *tom. 5. consult. 2. num. 3. § 5.* cum quo, & Feliciano Oliva *part. 3. de foro Eccles. quest. 29. num. 16. § 17.* hanc Conclusionem ita limitamus, ut non procedat, si agatur ex delicto Clerici ad vindictam corporalem, vel ad reparationem, & satisfactionem domino feudi faciendam, quia hoc casu præponderare debet conditio Ecclesiasticæ personæ, cuius jura anteriora sunt, aut potiora jure feudi: & ideò, si contra Clericum Vasallum agatur ad amissionem feudi *criminaliter*, vel *civilliter* propter crimen, cognitio non ad dominum Laicum spectat, sed illa ad forum Ecclesiasticum remittenda est. Fagnanus ad *cap. 5. de iudic. num. 29. § seq.*

94 Dico III. Si Controversia sit inter Dominum, & Vasallum super amissione, vel constitutione feudi, iudices competentes erunt *pares Curie*. Textus expressus in *tit. 55. in fin. feud. 2. tit. 39. V. si inter dominum & C. feud. 2. & tit. 10. feud. 1.* quæ tamen Conclusio rursus fallit, si quæstio sit super ipso jure, sive dominio *directo*, ut quia Vasallus negat, istum esse suum dominum, cum quo litigat, aut rem *feudalem* dicat esse *allo-dialem*, aut, siquidem fateatur *feudum* esse, illud tamen ab alio se habere asserat, quo casu cognitio eatenus saltem ad iudicem ordinarium spectabit, quatenus is cognoscat, num res *feudalis* sit, & ad hunc vel alium dominum per-

tineat, quo confuto causam ad competentem iudicem remittet. Clariss. P. Ranbeck in *d. Sylva benefic. feud. cap. ult. thes. 2. pag. 204.* Pignatell *cit. consult. n. 11.*

Dico IV. Quando Vasallo lis est cum extraneo, putà de finibus feudali-bus, vel servitutibus, vel aliis simili-bus, quæ per modum qualitatis feudo adhærent, sive deinde Vasallus actor sit, sive reus, judicialis cognitio ad iudicem ordinarium spectat. Faciunt huc Textus *tit. 26. §. si Vasallus. tit. 43. feud. 2.* Idem dicendum, si dominus cum extraneo in litem incidat. Ratio universalis redditur, quod similis causa non sit *feudalis*, utpote, in qua (ut supponimus) actor non nititur aliquo jure *feudali*, ideò cognitio causæ non secundum jus feudale regulanda, sed, ut de Jure communi obtinet, ad forum iudicis ordinarii deferenda est per ea, quæ notat Mynsiger *Cent. 1. Observ. 99.* Nicol. Everard. *Consil. 158.*

Illud pro coronide hujus Tituli ad-96 huc quæsieris: Ad quem causæ cognitio spectet, si vel inter duos Vasallos, vel inter dominum & Vasallum contentio sit non super *proprietate* feudi, sed super *possessione*? Videri posset, quod in tali casu jus cognoscendi privativè ad iudicem ordinarium pertineat, quia, ut dicit Ulpianus in *l. 11. ff. de A. vel A. P. nihil commune habet proprietate cum possessione*, quod roborari videtur ex *cap. 15. de foro compet.* ubi exceptio illa, quòd Regina, tanquam Vasalla agere debuisset coram iudice *feudali*, non fuit admittà, eo, quod hic lis tantum vertebatur super *possessione*, non super *proprietate* feudi. Verum quia valde molestum accidit, ut

causæ connexæ, qualis est causa proprietatis, & possessionis. cap. 1. de causa possess. & propriet. dividantur, ideò plerique DD. Germaniæ teste Vultejo lib. 2. cap. 2. num. 40. Zasio part. 11. num. 2. Schurf. cent. 2. consil. 32. in fin. contrarium tenent, qui tamen in casu, quo judicium summarissimum, sive momentaneæ possessionis instituitur, hanc cognitionem judici ordinario deferunt. Fortè tamen non male distinxeris cum Pignatell. cit. consult. n. 17. num. Vasallus agat contra dominum ex causa spoliæ criminaliter, vel civiliter, quantum sua interest, fuisse à domino spoliatum, vel num. ita agat possessorio, ut hujus de-

cisio adminiculetur proprietati, ut si petat, dominum privari jure suo, quia propria autoritate rem à Vasallo possessam occupavit, vel interdicto *uti possidetis* ad possessionem suam ab ulteriore turbatione tuendam, & ut declaretur legitimus esse possessor. Priori casu cognitio erit judicis ordinarii, quia nullo modo vertitur quæstio feudi, ideòque non est, ut foro feudali præ foro communi judicandi prærogativa deferatur. In posteriore autem, cum altera alteri vel præjudicet, vel multum commodet, à domino feudi dijudicanda erit. Id quod pluribus confirmat Aretinus in cap. 5. de jud. n. 23.

TITULUS XXI.

De Pignoribus, & aliis Cautionibus.

Solent Contractibus ad majorem debiti, & conventionis securitatem à partibus cautiones adjici, inter quas illa idonea dicitur, quæ fit per *pignora* vel *fidejussores* juxta illud Martialis

*Cum rogo te nummos sine pignore, non habeo, inquis,
Idem, si pro me spondet agellus, habes,
Quod mihi non credis veteri, Thelesine Sodali,
Credis colliculis, arboribusque meis.*

Igitur præfenti Titulo materia *Pignorum*, sequenti verò *fidejussorum* discutienda proponitur.

§. I.

Quid, & quotuplex sit Pignus?

SUMMARI A.

1. Pignus sumitur tripliciter.
2. Quod discrimen sit inter pignus, & hypothecam?
3. Pignus in ratione Contractus spectatum describitur.
4. Est vel Prætorium, vel